

Revija za socijalnu politiku – petnaest godina kontinuiranog izlaženja (1994.-2008.)

KSENIJA ŠVENDA-RADELJAK*

Studijski centar socijalnog rada
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zagreb, Hrvatska

Stručni rad

UDK: 364.01(051)“1994/2008“

doi: 10.3935/rsp.v17i1.805

Primljeno: srpanj 2008.

Rad analizira karakteristike i razvoj časopisa Revija za socijalnu politiku tijekom petnaest godina kontinuiranog izlaženja prateći sljedeća obilježja: dinamiku izlaženja, ulogu uredništva, zastupljenost pojedinih kategorija priloga, autorstvo i jezik, te prisutnost časopisa u mrežnom okruženju. Za spomenute analize korišteni su odabrani bibliometrijski pokazatelji i metoda analize sadržaja.

Ključne riječi: znanstveni časopis, Revija za socijalnu politiku, bibliometrijska metoda.

UVOD

Socijalnu politiku možemo ukratko definirati kao akademsku disciplinu, ali i praktičnu djelatnost koja obuhvaća one državne aktivnosti kojima se regulira pružanje usluga i naknada koje će pomoći određenim kategorijama stanovništva ostvariti socijalnu sigurnost i ujednačiti njihove životne šanse (Puljiz i sur., 2005.).

Devedesetih se godina počinje socijalna politika u Hrvatskoj razvijati kako u kvalitativnom, tako i u kvantitativnom smislu. Osnovni su uzroci bile velike socijalne teškoće uzrokovane Domovinskim ratom, kasnije obnovom, te prijelazom iz socijalističkog u pluralistički sustav društvene organizacije. Ti su turbulentni događaji zahtijevali konzistentne mjere socijalne politike, te potrebu za izgradnjom novog sustava socijalne sigurnosti

prilagođenog novim društvenim okolnostima. U takvoj je situaciji trebalo pokrenuti kvalitetan znanstveni časopis koji pruža sistematizirane prikaze socijalne stvarnosti, analize mjera, te daje komparativne preglede koji omogućavaju daljnji razvoj praktičnih mjera socijalne politike. Do tada socijalna politika kod nas nije imala znanstvenu tradiciju, stoga je pokretanje znanstvenog časopisa značilo i početak utemeljenja znanstvenog pristupa u socijalnoj politici u Hrvatskoj. Znanstveni je časopis ujedno i način komunikacije unutar određene znanstvene zajednice koja onda doprinosi i kvalitativno i kvantitativno razvoju svog znanstvenog područja. Ne manje važan razlog za pokretanje časopisa bila je i potreba da se Hrvatska, kao mlada, nedavno priznata država, uključi u svjetski proces uzajamne komunikacije i razmjene znanstvene produkcije.

* Ksenija Švenda-Radeljak, Pravni fakultet/Faculty of Law, Nazorova 51, 10 000 Zagreb, Hrvatska/Croatia, kradelj@pravo.hr

BIBLIOMETRIJSKA METODA I NJENA PRIMJENA

Glavnina bibliometrijskih analiza teži uspostaviti konzistentne i znanstveno verificirane kriterije vrednovanja znanstvenih časopisa. Naime, znanstvenici su oni koji su i autori i čitatelji znanstvenih publikacija. S jedne su strane naravno maksimalno zainteresirani za objavljivanje što većeg broja radova u što više relevantnih časopisa, a s druge se strane žele informirati o najinteresantnijim radovima znanstvenog područja u što manje vremena. Osim te kategorije, relevantne informacije trebaju biti dostupne svakako studentima (dakle, budućim stručnjacima), kao i najširoj javnosti. To je bio jedan od razloga razvoja bibliometrije kao poddiscipline informacijskih znanosti koja »primjenjuje matematičke i statističke analize na sadržaj knjiga i ostalih medija u znanstvenom komuniciranju« (Pritchard, 1969., prema Jokić, 2005.). Bibliometrijskom analizom može se upoznati struktura znanstvene aktivnosti unutar neke znanstvene discipline, zemlje ili regije. Može se saznati o širini utjecaja pojedine znanstvene publikacije, stupnju znanstvene produktivnosti, te stupnju međunarodne suradnje. Ovo su samo neki od mogućih primjera primjene bibliometrijskih analiza. Problem međutim nastaje kada se one nekritički primijene na sve zemlje podjednako (dakle, ne uzimajući u obzir veličinu, razvijenost ili jezik te zemlje). Stoga bibliometrijske analize treba pažljivo uklopiti u opće analize, uvažavajući specifičnosti svakog pojedinog parametra koji se analizira. Nije, naime, svejedno analizira li se stanje u zemljama ne-engleskog govornog područja, malim zemljama, zemljama u razvoju. Vrednovanje znanstvenog rada vrlo je kompleksno i osjetljivo područje, stoga su bibliometrijske metode tek jedne od mogućih. Upravo zbog složene i raznolike nacionalne i jezične strukture, zemlje Europske unije (EU) najviše su zainteresi-

rane za uvođenje novih interdisciplinarnih metoda u bibliometriji, posebice kada je riječ o vrednovanju podataka u mrežnom okruženju.

U ovom je radu korištena bibliografska metoda analize sadržaja svih brojeva *Revije za socijalnu politiku* od 1994. - 2008. Pregledani su svi brojevi časopisa. Izvršena je kategorizacija jedinica analize prema vrstama priloga na: znanstvene članke i druge priloge. Članci su zatim kategorizirani prema vrstama. Podaci su prikazani ukupno i za pojedina godišta. U svrhu boljeg pregleda uloge i znanstvenog utjecaja samog časopisa analizirani su i podaci o autorima. Analiziran je: broj autora pojedinog članka, podrijetlo autora (afilijacija), te institucije iz kojih autori dolaze. Svi su ti podaci prikazani prema svojim karakteristikama ukupno i (ili) po godištima, te tabelarno uređeni i (ili) verbalno opisani.

Kako bi se razvoj časopisa i kvalitativno prikazao, napravljena je sadržajna analiza svih članaka u časopisu. Kriterij odabira bile su: ključne riječi dane od autora članaka, naslov, institucija iz koje autor dolazi te direktan uvid u sadržaj članka. Podaci su tabelarno prikazani.

Neka ostala obilježja koja čine kvalitetu znanstvenog časopisa prikazana su deskriptivno. To su:

- obilježja osnivača i izvori financiranja časopisa
- dinamika izlazenja
- uloga uredništva i recenzenata
- prisutnost časopisa u mrežnom okruženju.

Citatna analiza nije provedena zbog kratkog vremenskog perioda (od 2006. godine) prisutnosti časopisa u *Information Science Institute* – skraćeno ISI bazama. Pratit će se i nadalje uključenost časopisa u te i druge relevantne elektronske baze, te će se nakon pet godina prisutnosti izvršiti citatna analiza.

OBILJEŽJA ZNANSTVENOG ČASOPISA OPĆENITO

Znanstveni časopis ulazi u skupinu koja bi trebala biti relevantna za neko područje kada ispunjava određene parametre kvalitete. Neka od tih obilježja izdvojena su još krajem šezdesetih godina. To bi bili:

- rukopisi koji se prihvaćaju za objavljivanje trebaju sadržavati nove znanstvene informacije koje moraju biti egzaktno mjerljive i provjerljive
- urednički odbor koncipiran od članova svih poddisciplina (odnosno područja kojima se časopis bavi)
- kvalitetan recenzentski tim
- citiranost
- redovitost izlaženja dinamikom koje je određena
- zastupljenost u relevantnim sekundarnim publikacijama

(Jokić, 2005., prema Zwemer, 1970.).

Information Science Institute (uobičajena kratica - ISI) prihvatio je te kriterije i proširio na:

- obavezu sažetaka članaka na engleskom jeziku
- adresa autora
- kompletan popis bibliografskih referenci na koje se autor u tekstu poziva
- kriterij međunarodne zastupljenosti.

Uz gore navedene kriterije časopisi moraju imati formalna obilježja, npr. ISSN.

OBILJEŽJA IZDAVAČA I FINANCIJSKA PODRŠKA ČASOPISU

Kao što je već rečeno na početku rada, devedesetih se godina pojavila potreba za časopisom koji će adekvatno i redovito prezentirati kako znanstveno područje socijalnih djelatnosti, tako i biti podrška stručnjacima u praksi. Stoga je od strane nastavnika Studijskog centra socijalnog

rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu krenula inicijativa za osnivanjem časopisa. Time je ispunjen i jedan od kriterija za valoriziranje kvalitete znanstvenog časopisa, a to je upravo inicijativa same znanstvene zajednice područja. Kao i većina znanstvenih časopisa u Hrvatskoj, i *Revija* se uglavnom financira sredstvima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa uz dodatnu potporu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

Manji dio prihoda ostvaruje se putem pretplate i individualne prodaje zainteresiranim ustanovama i pojedincima.

Na samom početku izlaženja izdavači su bili: Pravni fakultet – Studijski centar socijalnog rada, Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Republički zavod za zapošljavanje Hrvatske, Republički fond socijalne zaštite Hrvatske. Od godine 2002. oni su se djelomično promijenili. Tako su prema podacima iz 2008. godine (posljednje u razdoblju koje obuhvaća ovaj rad) izdavači bili Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu Studijski centar socijalnog rada i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

DINAMIKA IZLAŽENJA

Za utjecaj nekog znanstvenog časopisa vrlo je bitna dinamika izlaženja, odnosno redovitost izlaženja prema utvrđenom planu. Prateći časopise koji poštuju svoju dinamiku izlaženja, zainteresirani stručnjaci mogu pratiti kontinuitet područja kojim se bave. Objavljivanje radova koje su poslali vremenski je predvidivo, stoga imaju motivaciju slati sve više i sve kvalitetnijih radova u taj časopis. Na taj način časopis podiže svoju ukupnu kvalitetu, biva bolje ocijenjen, ulazi u relevantne svjetske baze i postaje sve važniji čimbenik unutar svog znanstvenog područja. Redovito izlaženje ukazuje na vitalnost časopisa, tj. na činjenicu da postoji dovoljan broj kvalitetnih radova s tog i srodnih područja koji se šalju uredništvu.

Do sada je časopis izašao ukupno 46 puta. Od toga je 11 puta izašao kao tromjesečnik, a 33 puta kao četveromjesečnik. Izlaženje je planirano u ožujku, srpnju i studenom, i ti se rokovi poštuju. Tijekom petnaest godina izlaženja kao dvobroj izašao je samo prve tri godine (1994., 1995., 1996.). Tijekom svih proteklih godina časopis je izlazio redovito i kontinuirano, što je jedan od kriterija za određivanje utjecaja znanstvenog časopisa (Macan i Stojanovski, 2008.) Ovaj kriterij ne bi bio ispunjen bez kvalitetnog uredništva koje je također jedan od faktora koji direktno doprinosi kvaliteti časopisa. Stoga sljedeći dio rada u par riječi analizira ulogu uredništva.

UREDNIŠTVO REVIJE ZA SOCIJALNU POLITIKU I ULOGA RECENZENATA

Tijekom petnaest godina izlaženja mijenjala se donekle struktura uredništva. Na samom početku izlaženja ono se sastojalo od: glavnog i odgovornog urednika, tajnika i članova uredništva. Prvi glavni i odgovorni urednik bio je Vlado Puljiz, a tajnik Nino Žganec. Prvo uredništvo činili su: Ana Balaband, Gojko Bežovan, Dubravka Hrabar, Josip Janković, Nada Kerovec, Rafael Pejčinović, Željko Potočnjak, Vla-

do Puljiz, Ante Škemper, Nino Žganec. Od samog početka uredništvo je koncipirano tako da ima predstavnike svih poddisciplina kojima se časopis bavi. U uredništvu su uvijek bili zastupljeni profesori Studijskog centra sa svih znanstvenih polja koje pokriva područje socijalnih djelatnosti, profesori Pravnog fakulteta (naročito područja obiteljskog, te radnog i socijalnog prava), te osobe iz državnih tijela koja prate područja socijalne skrbi.

Tijekom petnaestogodišnjeg razdoblja mijenjao se donekle i sastav članova uredništva. U 1999. godini uredništvo se proširuje međunarodnim dopisnim uredništvom.

Kao što je poznato, kvalitetni recenzenti uz uredništvo zapravo su oni koji određuju razinu, kvalitetu i profil časopisa. Potrebno je da tim recenzenata sačinjavaju osobe koje mogu pratiti znanstvena područja iz kojih se objavljuju članci te da posjeduju praktično iskustvo i kao autori i kao recenzenti. O recenzentima u Reviji za socijalnu politiku ne može se (još) previše toga reći jer su do sada objavljena dva popisa recenzenata. Prvi popis objavljen je u broju 1 iz 2008. godine i odnosi se samo na recenzente iz 2007. godine, a drugi u broju 1 iz 2009., a odnosi se na recenzente iz 2008. godine.

Tablica 1.
Institucije iz kojih dolaze recenzenti za godine 2007. i 2008.

Institucije	2007.	2008.
Visokoškolske institucije u Republici Hrvatskoj	21 (63,6%)	24 (50%)
Visokoškolske inozemne institucije	5 (15,2%)	8 (16,7%)
Znanstveni instituti u Republici Hrvatskoj	4 (12,1%)	9 (18,8%)
Državne institucije u Republici Hrvatskoj	3 (9,1%)	4 (8,4%)
Knjižnice u Republici Hrvatskoj		3 (6,3%)
Ukupno	33	48

Može se zaključiti da većina recenzenata dolazi sa srodnih visokoškolskih ustanova (tablica 1.). Kako bi se bolje sagledala njihova struktura, prilaže se popis recenzentata s nazivima institucija iz kojih dolaze. Uz svaku znanstvenu instituciju naveden je broj recenzentata koji dolaze iz nje.

Popis je poredan prema broju recenzentata:

- Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu: 8
- Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: 5
- Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu (bez SCSR): 5
- Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu: 4
- Institut društvenih znanosti Ivo Pilar: 4
- Ekonomski institut Zagreb: 3
- Fakulteta za društvene vede, Univerza v Ljubljani: 2
- Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: 2
- Ostale institucije u Hrvatskoj: 21 (po jedan recenzent)
- Ostale institucije u inozemstvu: 11 (po jedan recenzent).

Ukupno je za 2007. i 2008. godinu recenzentata s visokoškolskih i znanstvenih instituta bilo 65 od ukupno 81 u te dvije godine praćenja. Dakle, iz svih ostalih institucija došlo je 16 recenzentata. Ukoliko ovaj popis recenzentata postane konstantan prilog, nakon nekoliko godina moći će se izvršiti preciznija analiza.

KATEGORIZACIJA PRILOGA

Prilozi objavljeni u Reviji kategorizirani su primarno u dvije osnovne skupine: članci i ostali prilozi. U kategoriju priloga po vrstama uvršteni su i prijevodi (slika 1.). Članci su nadalje kategorizirani na: izvorne znanstvene, pregledne, stručne, prethodna priopćenja

te priopćenja na stručnom skupu, u skladu s kategorizacijom iz Revije. Prikazani su u tablici 2. (ukupno) i slici 2. (po godinama izlaženja). Pri tome je kriterij bio da je kategorizacija jasno označena uz članak. Stoga prijevodi nisu mogli biti uvršteni u te tablice. Ali su zato u njima zastupljeni i članci koji nisu u časopisu formalno uvršteni pod rubriku »Članci«, nego i u druge rubrike, npr. »Povijest socijalnog rada«, ukoliko su jasno kategorizirani, tj. ako su prošli sustav recenzije. Ostali su prilozi kategorizirani u drugu tabelu i to su: prijevodi, dokumenti, prikazi, informacije i osvrti. Oni su analizirani u tablicama i slici. Nazivi priloga uvršteni u te tabele u skladu su s naslovima priloga kako su upotrijebljeni u Reviji. Naposljetku (u tablici), prikazan je omjer članaka prema temama (područjima) koja obrađuje.

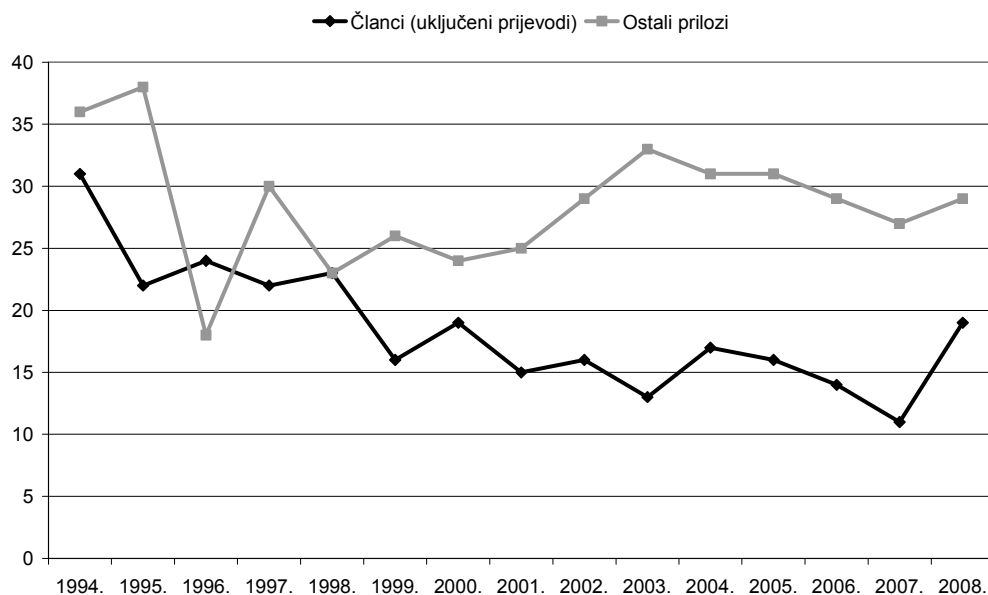
Analiza članaka prema kategorijama može biti jedan od pokazatelja strukture nekog znanstvenog područja, kao i jedan od mogućih pokazatelja njegovog budućeg razvoja. To osobito vrijedi za relativno mala i nova područja, gdje znanstveni članci u velikoj mjeri participiraju u izgradnji vlastite epistemologije i znanstvenog jezika. Nadalje, omjer stručnih i znanstvenih članaka ukazuje i na širu zajednicu koja je zainteresirana za određeno znanstveno područje

Omjer članaka u odnosu na ostale priloge iznosi oko jedne trećine (39,68% članaka). Ovo je očekivani trend s obzirom da kategorija »Ostali prilozi« sadrži veliki broj raznih priloga, od kojih se mnogi objavljuju u gotovo svakom broju ili ih se objavljuje po nekoliko u svakom broju.

Na slici 1. u kategoriju članaka uključeni su i prijevodi članaka kojih je zaprimljeno 40. No, u tablicu 2. i sliku 2. prijevodi nisu uključeni u analizu, već su svrstani u tablicu 3. i sliku 3. u kojima se analiziraju prilozi. Razlog je tomu što su članci analizirani prema kategorizaciji naznačenoj uz njih, a koji su preuzeti iz standarda za kategorizaciju znanstvenih članaka u Hrvatskoj.

Slika 1.

Prilozi objavljeni u Reviji za socijalnu politiku od 1994. do 2008. godine

Kako su strani radovi za prevođenje preuzimani uz odobrenje autora ili uredništava određenih stranih časopisa ili od nekog drugog nosioca autorskih prava, nemaju oznaku kategorizacije i stoga su uključeni u tablicu 3. i sliku 3. kojima se analiziraju tzv. ostali prilozi.

Kako su socijalne djelatnosti područje koje je u nužnoj i neprekidnoj povratnoj sprezi s praksom, zanimljivo je promotriti omjer znanstvenih i stručnih članaka po godinama izlaženja. Dolje navedeni podaci i njihova interpretacija mogu biti polazište za detaljniju sadržajnu analizu u nekom

Tablica 2.

Kategorizacija članaka objavljenih u Reviji za socijalnu politiku od 1994. do 2008.

Vrsta članka	Ukupno	1994. -1998.	1999. - 2003.	2004. -2008.
Izvorni znanstveni	124 (50,4%)	55 (50,9%)	34 (50,7%)	35 (49,3%)
Pregledni	82 (33,3%)	36 (33,3%)	26 (38,8%)	20 (28,2%)
Stručni	20 (8,1%)	5 (4,6%)	7 (10,4%)	8 (11,3%)
Prethodna priopćenja	12 (4,9%)	4 (3,7%)		8 (11,3%)
Priopćenja na stručnom skupu	8 (3,3%)	8 (7,4%)		
Ukupno	246	108	67	71

radu koji bi se bavio samo tim aspektom časopisa.

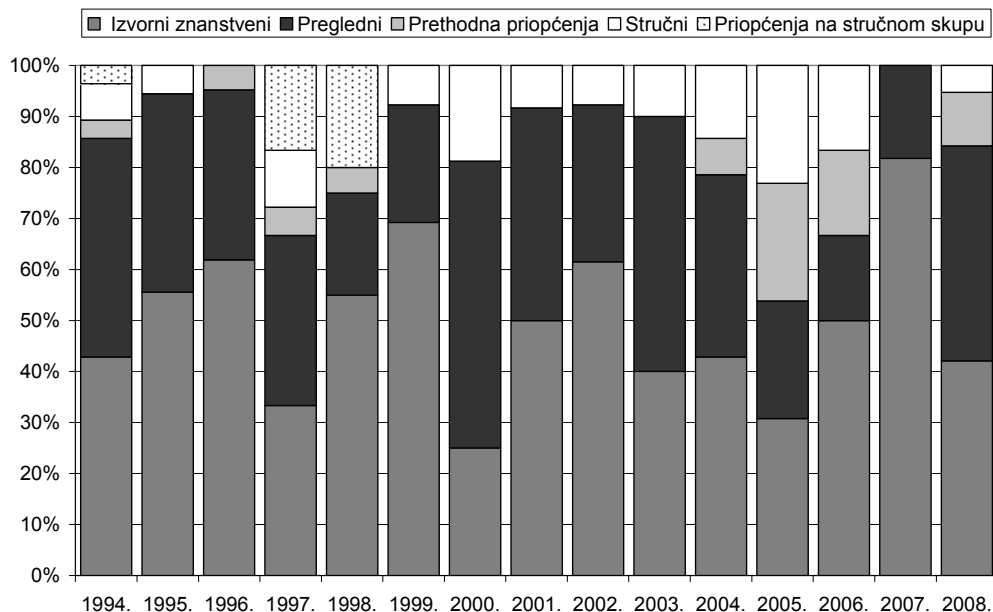
Jedan je od pokazatelja razvoja određenog znanstvenog područja svakako broj izvornih i ostalih znanstvenih članaka. Kod ovog je prikaza uočen postojan broj izvornih znanstvenih radova. Primjećuje se da je njihov udio oko 50% u svakom petogodišnjem razdoblju prikazanom u tablici 2. Doduše, nakon prvih pet godina smanjio se njihov udio u apsolutnom smislu. Otvoreno je pitanje razloga tog trenda. Jedna je od mogućnosti podizanje kriterija uredništva i recenzenata, što je u konačnici podiglo kvalitetu priloga i dovelo do uvrštavanja časopisa u elektronske baze značajne za područje socijalne politike.

U slici 2. koja slijedi taj se udio prati unutar svake godine, te se time želi omogućiti još detaljniji prikaz vrste objavljenih članaka.

S druge strane, opažaju se aktivna nastojanja prema stvaranju vlastitog znanstvenog jezika. Kao jedan od primjera rada na tom polju objavljen je Englesko-hrvatski pojmovnik socijalne politike, kojeg je priredio prof. Zoran Šućur (Prilog u broju 2 iz 1999. godine). Pojmovnik ne samo da prevodi određen engleski izraz nego daje i objašnjenja pojedinih pojmova. Kako je socijalna politika dinamično i mlado područje, tako će se (kao što kaže i sam priređivač) pojmovnik mijenjati i nadopunjavati u skladu s daljnjim razvojem i potrebama. Nadalje, veliku ulogu u formiranju vlastitog znanstvenog jezika imaju i prijevodi gdje se postojeći izrazi znanstvenog jezika u drugim zemljama vrlo uspješno prevode i stvaraju se vlastiti znanstveni pojmovi (npr. *welfare state* kao socijalna država). Kao što je već rečeno, kriterij za uključivanje u ovu tablicu bio je taj da je članak kategoriziran

Slika 2.

Kategorizacija članaka objavljenih u Reviji za socijalnu politiku po godinama izlazenja

u skladu s važećom kategorizacijom znanstvenih članaka. Prijevodi, dakle, nisu ušli u ovu tablicu, ali su uključeni članci koji su navedeni i u drugim rubrikama osim rubrike »Članci« (npr. rubrika »Socijalna politika u svijetu« ili »Povijest socijalne politike«) ukoliko je vidljiva kategorizacija.

Prateći učestalost objavljivanja ostalih priloga, vidljivo je da je najviše objavljivano prikaza. Riječ je o prikazima novih knjiga i časopisa s područja socijalne politike i ostalih srodnih područja. Ta se kategorija priloga pojavljuje u gotovo svakom broju i to čak više priloga, stoga njena brojnost

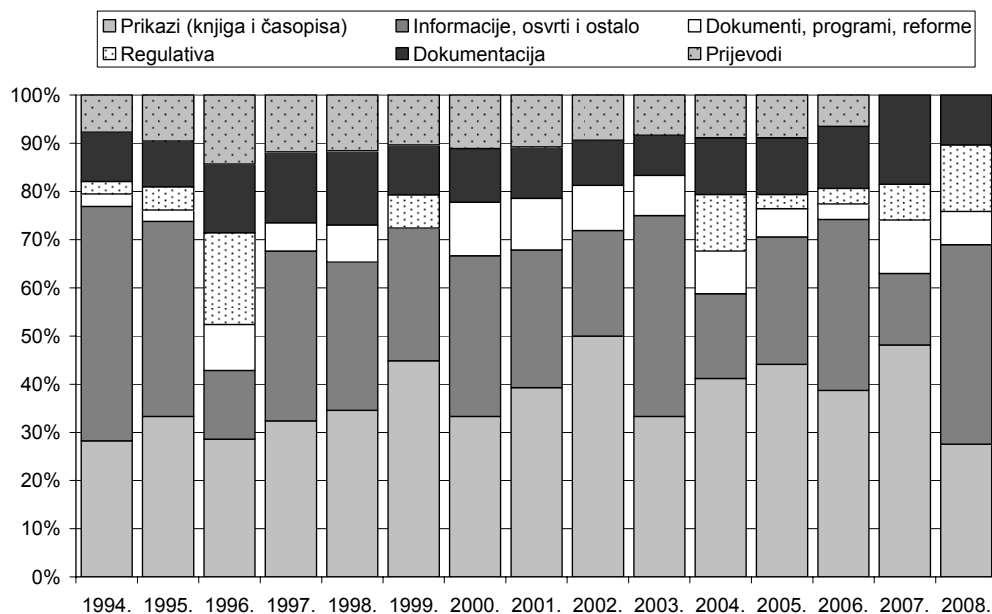
Tablica 3.

Kategorizacija ostalih priloga objavljenih u Reviji za socijalnu politiku 1994.-2008.

Vrsta priloga	Ukupno	1994. - 1998.	1999. - 2003.	2004. - 2008.
Dokumenti i programi	31 (6,9%)	8 (5,3%)	12 (8,2%)	11 (7,4%)
Dokumentacija	55 (12,3%)	20 (13,2%)	15 (10,2%)	20 (13,5%)
Informacije, osvrti i ostalo	127 (28,4%)	49 (32,2%)	42 (28,6%)	36 (24,3%)
Prikazi (knjiga i časopisa)	174 (38,9%)	51 (33,6%)	61 (41,5%)	62 (41,9%)
Prijevodi (i prevedeni članci)	39 (8,7%)	17 (11,2%)	15 (10,2%)	7 (4,7%)
Regulativa	21 (4,7%)	7 (4,6%)	2 (1,4%)	12 (8,1%)
Ukupno	447	152	147	148

Slika 3.

Kategorizacija ostalih priloga objavljenih u Reviji za socijalnu politiku po godinama izlaza

ne iznenađuje. Sljedeća je po brojnosti kategorija »Informacije i osvrti« koja isto tako u gotovo svakom broju najavljuje ili izvještava o aktualnim znanstvenim i stručnim skupovima. Relativno je i brojna kategorija prijevoda članaka iz inozemstva, što pokazuje težnju uredništva k proširivanju suradnje i razmjenom iskustava. Ostali prilozi donose domaće i strane dokumente, zaključke i programe, a redovno prate i promjene zakonodavnih akata Republike Hrvatske vezanih uz čitavo područje socijalnih djelatnosti.

Analizirajući strukturu priloga, može se ukratko zaključiti kako je sadržaj časopisa ravnomjerno raspoređen između znanstveno-teorijskih radova, praktičnih iskustava, novosti unutar profesije, obavijesti koje su zanimljive i ostalim srodnim znanstvenim zajednicama te stoga mogu biti relevantan izvor informacija kako znanstvenoj zajednici (vlastitoj i ostalim srodnim), ali i praktičarima u pomažućim profesijama, kao i studentima.

Tablica 4.

Broj autora članaka prema godinama izlaženja (kvartalno grupirani)

Razdoblja	1 autor	%	2 autora	%	3 i više autora	%
1994.-1998.	109	94,8%	6	5,2%		0,0%
1999.-2003.	66	75,9%	19	21,8%	2	2,3%
2004.-2008.	48	65,8%	11	15,1%	14	19,2%
Ukupno	223	81,1%	36	13,1%	16	5,8%

Iz tablice je vidljivo da je znatna većina članaka u prvih pet godina analiziranog razdoblja djelo jednog autora, dok u dru-

O AUTORIMA ČLANAKA

Podaci o autorima analizirani su s više aspekata. Autori su analizirani iz perspektive: broja autora pojedinih članaka (je li članak djelo jednog, dvojice, trojice ili više od trojice autora) za svako pojedino godište. Podaci su prikazani u razdobljima po pet godina i dani su relativni postoci.

Nadalje je tabelarno prikazana distribucija autora prema instituciji iz koje dolaze (afilijacija). Dodatno je raščlanjeno iz kojih područja visokoškolskih ustanova i instituta dolaze autori.

Na kraju je dan grafički prikaz podrijetla autora članaka ukupno, prema zemlji iz koje dolaze i njihova distribucija po godinama izlaženja.

Analizom je obuhvaćeno autorstvo samo članaka (bez priloga) zbog prirode analize upravo znanstvenog utjecaja časopisa, dakle njegovog doprinosa znanstvenom polju socijalne politike.

gom, a naročito trećem razdoblju taj broj opada. Pojavljuje se sve više radova koji imaju tri i više autora.

Tablica 5.

Autori prema instituciji iz koje dolaze (afilijacija)

Institucije	N	%
Visokoškolske institucije u Republici Hrvatskoj	66	50,00
Visokoškolske inozemne institucije	24	18,18
Znanstveni instituti u Republici Hrvatskoj	8	6,06
Znanstveni instituti u inozemstvu	9	6,81
Državne institucije u Republici Hrvatskoj	15	11,36
Nevladine udruge, crkvene organizacije...	10	7,57
Ukupno	132	99,98

Što se tiče institucija iz kojih autori dolaze, očekivano je najveći broj autora s raznih domaćih i stranih sveučilišta uglavnom društvenog smjera i znanstvenih instituta, zatim državnih institucija (uglavnom ministarstva koja su na neki način povezana s područjem socijalne politike, npr. Ministarstvo rada, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i sl.) te nevladinih domaćih i stranih udruga. Visokoškolske institucije iz kojih očekivano dolazi najveći broj autora dane su u popisu koji slijedi. Najveći broj autora dolazi, što je i očekivano, s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Studijskog centra socijalnog rada koji je njegov sastavni dio.

Iz visokoškolskih institucija dolazi 90 autora. Uz svaku instituciju naveden je broj autora koji dolaze iz nje:

- Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu (bez SCSR) : 22
- Studijski centar socijalnog rada (SCSR): 21
- Fakulteta za društvene vede v Ljubljani: 3
- Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (FFZG): ukupno 8 (posebno Odsjek za psihologiju: 4)
- Leeds Metropolitan University: 3
- Academic Palliative Medicine Unit, University of Sheffield: 2
- Katolički bogoslovni fakultet: 3
- Fakultet ekonomije i turizma u Puli: 2
- Visoka škola za socijalno delo: 2
- Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: 2
- Eoetvoes Lorand University: 2.

Iz 8 hrvatskih i 12 inozemnih visokoškolskih ustanova dolazi po jedan autor.

Instituti kao znanstvene ustanove druge su po broju autora članaka. Iz njih dolazi 17 autora.

Ovdje su navedeni poimence oni iz kojih dolazi više od jednog autora. To su:

- Ekonomski institut: 3
- Institute of Philosophy and Sociology, Polish Academy of Science: 2

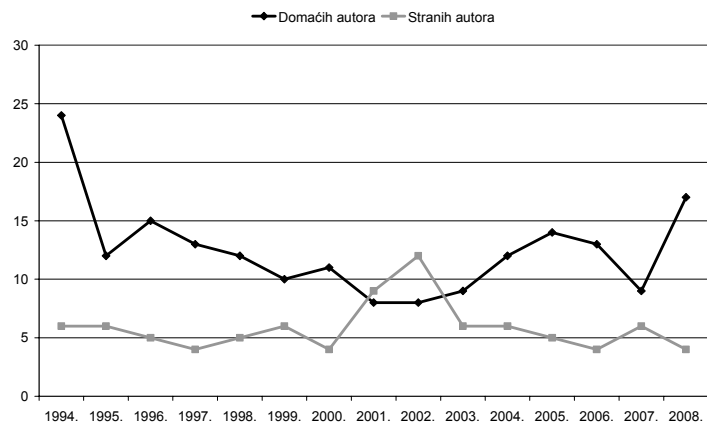
Iz 5 domaćih i 7 inozemnih instituta dolazi po jedan autor.

Podrijetlo autora

U cjelini gledano dvije trećine autora domaći su autori što je i za očekivati s obzirom da je i tematika časopisa u cjelini znatnim dijelom vezana uz područje hrvatske socijalne politike. Ovdje su uvršteni naravno i autori prevedenih članaka.

Distribucija podrijetla autora promatrana unutar godina izlaženja prikazuje slične rezultate. Iznimka je jedino godina 2002. zbog većeg učešća stranih autora u člancima gdje je višestruko autorstvo.

Slika 4.
Podrijetlo autora prema godinama izlaženja

SADRŽAJNA ANALIZA

Sadržajna analiza jedna je od bibliometrijskih metoda kojom se nastoji analizirati te kvantitativno i kvalitativno opisati analizirana građa. Sadržajnom analizom u ovom radu izdvojene su najčešće teme članaka u časopisu i prikazan njihov udio u ukupnom broju.

Najzastupljenije teme bile su zapošljavanje (i nezaposlenost), komparativna socijalna politika i obiteljska politika. U ovu su analizu uključeni i prijevodi, dakle ukupno svi članci koji su objavljeni tijekom analiziranog razdoblja. Ključne riječi za ovu tematsku analizu izvedene su najčešće prema ključnim riječima samih autora rada,

Tablica 6.
Struktura članaka prema temama (područjima)

Teme (područja)	N	%
Zapošljavanje i nezaposlenost	34	12,92
Komparativna socijalna politika	34	12,92
Obiteljska politika	28	10,64
Teorija socijalne politike	23	8,74
Mirovinski sustav	18	6,84
Socijalna sigurnost, solidarnost	13	4,94
Socijalna država	13	4,94
Nevladin sektor, civilno društvo, građanska inicijativa	8	3,04
Zdravstvena politika	8	3,04
Stambena politika	7	2,66
Siromaštvo	7	2,66
Palijativna skrb, hospicij	7	2,66
Socijalni rad	7	2,66
Socijalna skrb, zaštita	6	2,28
Osobe s invaliditetom	6	2,28
Socijalna pravda	6	2,28
Globalizacija	5	1,90
Stari ljudi	5	1,90
Socijalna prava	4	1,52
Radno zakonodavstvo	4	1,52
Socijalna demografija	3	1,14
Socijalna pomoć	3	1,14
Socijalna politika RH	3	1,14
Migracije, izbjeglice i povratnici	3	1,14
Fiskalna politika	2	0,76
Branitelji	1	0,38
Lokalna zajednica	1	0,38
Obrazovna politika	1	0,38
Regulativa socijalne skrbi	1	0,36
Socijalno osiguranje	1	0,38
Socijalne službe	1	0,38
UKUPNO	263	99,18

uz uvid u UDK klasifikaciju članka, a gdje je bilo potrebno pregledao se sažetak, a i cijeli članak. Naravno da svaki članak u sebi često sadrži više od jedne teme od gore navedenih. Pošto je socijalna politika kompleksno i multidisciplinarno područje teško bi i bilo pronaći rad koji uz svoju glavnu temu ne korespondira i s nekom od povezanih tema kako bi produbio ili razjasnio glavnu svog rada. Stoga se u analizi članaka pokušalo naznačiti glavnu, no nipošto ne i jedinu temu svakog rada. Kako bi se to učinilo što bolje u spornim slučajevima, izvršio bi se uvid u cjelokupni sadržaj članka i UDK klasifikaciju članka.

Teme su pobrojane po postotku zastupljenosti. Uzimajući dakle prethodno navedeno u obzir, može se reći da su najzastupljenije teme zapošljavanje i nezaposlenost (sa svim popratnim socijalnim, psihološkim, demografskim i drugim posljedicama), te komparativna socijalna politika. Razlozi su svakako njihova aktualnost, ali i mogućnosti komparacije s drugim zemljama i iskustvima. Nakon toga slijede članci vezani uz obiteljsku politiku s raznih aspekata. Najmanje zastupljeni članci nisu pokazatelj nezainteresiranosti autora za problem, već se radi o člancima koji obrađuju gotovo isključivo tu temu, što je, kao što je već rečeno, relativno rijetko.

PRIJEVODI I ČLANCI NA ENGLESKOM JEZIKU

Prvi izvorni prijevod stranog članka objavljen je već u prvoj godini izlaženja Vol. 1 (1994.) br. 2., a od 2005. godine objavljuju se članci na engleskom jeziku. Podrijetlo autora pokazuje otvorenost uredništva iskustvima drugih zemalja, odnosno gledištima iz inozemstva. Dio stranih autora dolaze iz nama susjednih zemalja bivše Jugoslavije, te ostalih neposrednih susjeda (Mađarska, Austrija, Grčka, Bugarska). To se smatra očekivanim rezultatom s obzirom na slične probleme, sustave, zajedničku prošlost, te

postojeći habitus u cjelini. Osim iz tih zemalja, jedan dio autora dolazi iz Skandinavije, SAD-a, Engleske, Francuske i dr. Ta međunarodna raznolikost doprinosi raznolikosti priloga u časopisu, i na taj se način utjecaj časopisa povećava (Jokić, 2005.).

JEZIK ČLANAKA

Ova se analiza logično nadovezuje na prethodnu, jer predstavlja dodatnu analizu članaka. Problem znanstvene komunikacije postala je prevlast engleskog, što stavlja u nepovoljan položaj ne samo male zemlje, nego i velike zemlje duge znanstvene tradicije ne-engleskog govornog područja (npr. Francuska, Njemačka, Italija, Španjolska i dr.). Malim zemljama skromnije znanstvene produktivnosti, da bi uopće mogle prikazati svoje radove, ne preostaje ništa drugo nego pisati na engleskom. Ovdje su u boljem položaju časopisi s područja prirodnih znanosti s obzirom na veću univerzalnost spoznaja do kojih dolaze. Tako postoji daleko veći broj časopisa iz prirodnih znanosti koji objavljuju samo na engleskom nego časopisa iz društvenih područja. Može se ukratko zaključiti da postoje i razni uređivački standardi ovisno o znanstvenom području kojim se bavi časopis. Ipak, da bi bar donekle prevladali jezičnu barijeru, autor je obavezan priložiti bar sažetak i na engleskom jeziku. U časopisu *Revija za socijalnu politiku* primarni jezik objavljivanja je hrvatski. Od 2005. godine uredništvo *Revije* prima članke i na engleskom jeziku i do sada je objavljeno devet takvih članaka. Autori četiriju članaka na engleskom jeziku su domaći autori, ostali su strani suradnici. Što se tiče objavljenih prijevoda, samo je u jednom slučaju riječ o izvornom znanstvenom članku pisanom za *Reviju*, dok su sve ostalo preneseni radovi. To su najčešće znanstveni radovi već objavljeni u nekim stranim časopisima, zatim su to poglavlja iz knjige ili izlaganje na stručnom skupu. Prijevodi su objavljeni uz dozvolu bilo autora, bilo izdavača određenog časopisa

ili od strane obojice. Uz svaki je pojedini prijevod naveden izvor, te opaska koja govori o suglasnosti za objavljivanje. U *Reviji za socijalnu politiku* od samog su početka izlaženja sažeci članaka objavljivani i na hrvatskom i engleskom jeziku.

REFERIRANOST U SEKUNDARNIM IZVORIMA INFORMACIJA

Status pojedinog znanstvenog časopisa umnogome ovisi i o količini financijskih sredstava koje će dobiti. Znanstveni časopisi u Hrvatskoj pripadaju uglavnom kategoriji neprofitnog izdavaštva, te kao takvi najčešće ovise o financiranju iz proračuna. Stoga su neki od osnovnih preduvjeta statusa časopisa: njegovo redovito izlaženje, međunarodne recenzije, stalnost kvalitete, doprinos znanstvenom području te bibliografske informacije na engleskom jeziku. Kriteriji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) tu se djelomice poklapaju s kriterijima vrlo značajnog proizvođača (izdavača) mnogih elektronskih izvora *Thomson Reuters-a*. Tako je kao jedan od kriterija procjene kvalitete časopisa, te udjela Ministarstva u njegovom financiranju uključenost u neku od Thomsonovih baza – poznatije kao ISI baze (npr. *Current Contents*, *Web of Science*...). *Revija za socijalnu politiku* uključena je u sljedeće Thomsonove baze: *Social Science Citation Index* (u koju je *Revija* ušla 2006. godine, a koja je u sklopu *Web of Science* izdavača ISI), *Social Scisearch*, *Journal Citation Reports/Social Science Edition*. *Revija za socijalnu politiku* uključena je i u mnoge druge, za područje ovog časopisa relevantne, baze. To su: *Sociological Abstracts*, *Social Service Abstracts*, *Worldwide Political Science Abstracts*, *Social Care Online*, *Social Work Abstracts*, *Social Work Abstracts Plus*, *International Bibliography of the Social Sciences* FRANCIS, SCOPUS, GEOBASE, SocINDEX.

DOSTUPNOST REVIJE ZA SOCIJALNU POLITIKU U INTERNETSKOM OKRUŽENJU

Uredništvo *Revije* također ispunjava jedan od kriterija kvalitetnog uredništva, a to je briga o maksimalnoj diseminaciji radova. Maksimalna diseminacija znači osiguravanje mogućnosti što veće distribucije članaka. Time se širi krug potencijalnih čitatelja. Nekada se diseminacija osigurala brigom o što većem broju pretplatnika, a danas indeksiranošću u što većem broju baza, arhiva, repozitorija i sl. Dobar način diseminacije je dostupnost časopisa na mreži. *Revija za socijalnu politiku* trudi se pružiti maksimalnu diseminaciju članaka koje objavljuje, upravo kroz otvoren pristup (*open access*) cjelovitim tekstovima.

Literatura u otvorenom pristupu ima osobine: elektronski oblik, mrežnu dostupnost, besplatna i slobodna od većine ograničenja koja nameću autorska prava i ugovaranje prava pristupa. Otvoren pristup je svojevrsan odgovor akademske zajednice u cjelini na sve veću komercijalizaciju izdavačke djelatnosti u sferi znanstvenih časopisa. Cijene takvih časopisa (naročito u posljednjem desetljeću) porasle su i do 92% (Šember, 2008.). Komercijalni su izdavači postepeno stekli monopolistički položaj: znanstvenici su bili primorani objavljivati i besplatno ustupati svoje rezultate, a najčešće i autorska prava komercijalnim izdavačima. S druge strane, te iste časopise morale su kupovati ustanove u kojima ti znanstvenici djeluju. Zbog visokih cijena mnoge institucije nisu mogle nastaviti nabavu znanstvenih časopisa u istom opsegu, pa se time počeo smanjivati opseg pristupa znanstvenim informacijama, što u konačnici može rezultirati zaostajanjem u ukupnom znanstvenom radu određene ustanove. Tada su unutar znanstvene zajednice krenule inicijative za otvorenim pristupom informacijama (*open access*).

U Hrvatskoj je pokrenuto nekoliko inicijativa za promicanje otvorenog pri-

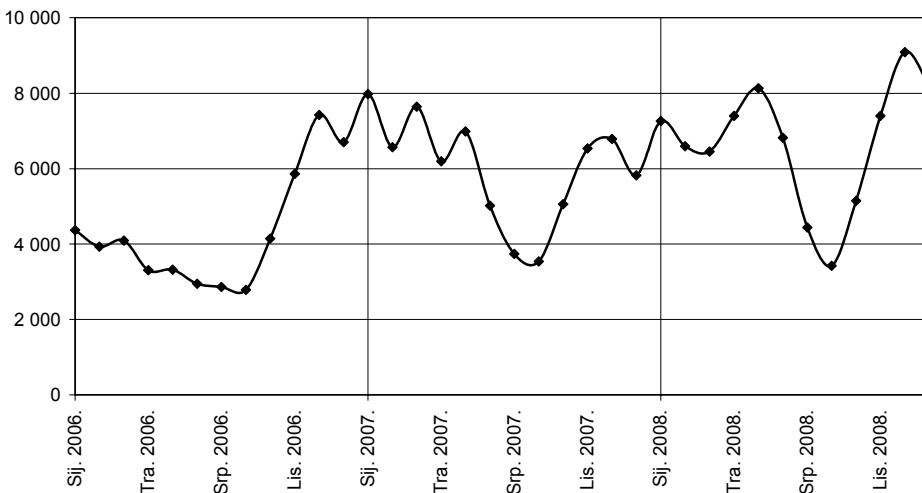
stupa od kojih je najuspješniji do sada Hrčak – Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske. Otvoreni je pristup dobio i službenu podršku Vlade Republike Hrvatske koja je 2006. godine usvojila dokument »Znanstvena i tehnologijska politika Republike Hrvatske 2006. – 2010.«. Revija za socijalnu politiku za uređivanje i otvoreni pristup koristi OJS (*Open Journal System*) platformu za uređivanje časopisa koju je uredništvo prevelo na hrvatski. Od godine 2005. svi objavljeni brojevi Revije dostupni su u otvorenom pristupu na njenim mrežnim stranicama. Prijavlivanje i recenziranje članaka vrši se kroz elektronski sustav. Na taj način autor može pravovremeno pratiti proces recenziranja i uređivanja članka. Završen je i prijevod korisničkog dijela sučelja i implementirana dvojezičnost mrežnih stranica. Tako čitatelji mogu pristupati i engleskom i hrvatskom sučelju. U jesen 2008. godine OJS sustav unaprijeđen je s verzije 2.1.1. na verziju 2.2.2. koja omogućuje ugodniji rad i potpunu dvojezičnost. Sve se informacije, dakle, prema izboru korisnika mogu vidjeti na odabra-

nom jeziku (engleskom ili hrvatskom). Jasno je označeno i na kojem je jeziku objavljen rad. Od jeseni 2008. godine Pravni fakultet u Zagrebu registriran je kao član *CrossRef*, organizacije koja dodjeljuje DOI (digitalni identifikator objekata). Pomoću njega moguće je uspostaviti jedinstvenu identifikaciju mrežno dostupne registrirane građe. Isto tako, svi su prilozi Revije dobili svoje DOI identifikatore koji će od prvog broja 2009. biti navedeni u tekstu priloga i u popisu literature. Autorska prava otvorenog pristupa reguliraju se potpisivanjem ugovora od strane autora pojedinog priloga kojime on dozvoljava javno objavljivanje rada.

Od 2007. časopis ima novu internetsku adresu - www.rsp.hr - koja doprinosi prepoznatljivosti u mrežnom okruženju. Za ilustraciju pristupa korištena je analiza broja posjetitelja u razdoblju 2006.- 2008. Na početku 2006. može se uočiti relativno visok broj posjetitelja, što je razumljivo kad se uzme u obzir podatak da je krajem 2005. cijela arhiva Revije bila postavljena na mrežu. Tako su svi zainteresirani mogli pregledavati sve brojeve. Nakon toga u ljetnim mjesecima

Slika 5.

Procjena broja posjetitelja stranicama RSP 2006.-2008.

2006. i 2007. uočavamo lagani pad, što je i razumljivo s obzirom na kraj akademske godine, dok s počecima akademskih godina (rujan 2007. i 2008.) broj raste. Analiza samo za godinu 2007. pokazuje ukupan posjet od 71 849 posjetitelja ili 197 dnevno. Od kraja 2008. godine izdanje se automatski preuzima na Hrčku – Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske što uključuje dodatne posjete koji ovdje nisu evidentirani.

Naklada u tiskanom obliku varirala je kroz godine od 600 do 800 primjeraka svakog broja, te nije smanjena dodavanjem mrežnog izdanja. Šalje se pretplatnicima te raznim institucijama u svrhu razmjene za domaće i strane znanstvene časopise. Pojedinačni se brojevi mogu kupiti na fakultetu.

ZAKLJUČAK

Od samog početka izlaženja časopis je bio usmjeren kako teorijskom razvoju samog znanstvenog područja, tako i praksi socijalnog djelovanja. Tijekom godina neprekidnog izlaženja uredništvo i ostali suradnici kontinuirano su podizali kvalitetu časopisa. Udio informativnih priloga (i u manjoj mjeri stručnih članaka) ovaj časopis može činiti zanimljivim ne samo pripadnicima znanstvene zajednice, nego i ostalim zainteresiranim potencijalnim čitateljima kao što su studenti, djelatnici u pomažućim profesijama u praksi i ostali. Otvoreni pristup na mreži svim tekstovima učinio ga je još prisutnijim unutar svog i ostalih srodnih znanstvenih područja, a elektronsko uređivanje časopisa znatno je pridonijelo transparentnosti tog procesa i umnogome ubrzalo i olakšalo komunikaciju autora i uredništva. Uvrštavanje u elektronske baze značajne za ovo područje je svojevršno priznanje kvaliteti časopisa, kao i putokaz za daljnji razvoj.

LITERATURA

Hicks, D. (1999). The difficulty of achieving full coverage of international social science literature

and the bibliometric consequences. *Scientometrics*, 44(2), 193-215. doi:10.1007/BF02457380

Hrvatsko informacijsko i dokumentacijsko društvo. *OPZI – otvoreni pristup znanstvenim informacijama*. Posjeđeno na mrežnoj stranici <http://www.hidd.hr/projects/opzi/opzi.php>

Jokić, M. (1998). Časopis kao sredstvo komunikacije. *Sveučilišni vjesnik*, 44(2-3), 63-72.

Jokić, M. (2001). Časopis Tekstil u pedesetogodišnjem razdoblju od 1952. do 2000. godine – neki od bibliometrijskih pokazatelja. *Tekstil*, 50(12), 614-622.

Jokić, M. (2005). *Bibliometrijski aspekti vrednovanja znanstvenog rada*. Zagreb: Sveučilišna knjižara.

Macan, B., & Stojanovski, J. (2008). Analiza novčane potpore Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa hrvatskim znanstvenim časopisima. *Kemija u industriji*, 57(3), 155-122.

Maričić, S., Sorokin B., & Papeš, Z. (2000). Croatian journals of the end of 20th century: A bibliometric evaluation. *Društvena istraživanja*, 45(1), 1-18.

Mejovšek, M. (2008). *Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH. (2006). *Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske 2006.-2010. godine*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH.

Plačko, Lj. (1990). *Analiza sadržaja*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.

Puljiz, V. (1994). Uvodna riječ. *Revija za socijalnu politiku*, 1(1), 5-6. doi:10.3935/rsp.v1i1.612

Puljiz, V., Bežovan, G., Šučur, Z., & Zrinščak, S. (2005). *Socijalna politika : povijest, sustavi, pojmovnik*. Zagreb: Pravni fakultet.

Revija za socijalnu politiku (2008). Popis recenzenata u 2007. godini. *Revija za socijalnu politiku*, 15(1), 133-134. doi:10.3935/rsp.v15i1.767

Šember, M. (2008). *Medicinski časopisi i otvoreni pristup* [datoteka]. Posjeđeno na mrežnoj stranici http://bib.irb.hr/datoteka/366307.sember_LV.doc

Zrinščak, S. (2005). Riječ urednika. *Revija za socijalnu politiku*, 12(3-4), 273-274. doi:10.3935/rsp.v12i3.408

Zrinščak, S. (2006). Riječ urednika. *Revija za socijalnu politiku*, 13(3-4), 235-236. doi:10.3935/rsp.v13i3.666

Zrinščak, S. (2008). Riječ urednika. *Revija za socijalnu politiku*, 15(3), 303-305. doi:10.3935/rsp.v15i3.822

Summary

**CROATIAN JOURNAL OF SOCIAL POLICY – FIFTEEN YEARS
OF CONTINUOUS PUBLICATION (1994-2008)**

Ksenija Švenda-Radeljak

*Department of Social Work, Faculty of Law, University of Zagreb
Zagreb, Croatia*

The paper analyses the characteristics and development of the Croatian Journal of Social Policy during its fifteen years of continuous publication with regard to the following features: the dynamics of publication, the role of the editorial board, the share of specific categories of contributions, authorship and language and the journal's presence on the network. Selected bibliometric indicators and the content analysis method were used for the aforementioned analyses.

Key words: scientific journal, Croatian Journal of Social Policy, bibliometric methods